

**Nunatsinni Naalakkersuisut qallunaat nunaanni naalakkersuisunut
isumaqatigiinniarnermik aallartitsissasut, nunatsinni ikiaroorartup atugaaneranut
tuniarneqartarneratalu akiorniarneqarneranut, qallunaat nunaanni nunatsinnilu
politiit suliniutinut annertusisamik suleqatigiinnissaat siunertaralugu
aalajangiiffigisassatut siunnersuut**

pillugu

Inatsisit atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneernejarnerani saqqummiunneqartoq

Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Harald Bianco, Inuit Ataqtigiit, Siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Isak Hammond, Inuit Ataqtigiit, Siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Aleqa Hammond, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Akitsinnguaq Olsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Kim Kielsen, Siumut, ataatsimiititaliami sinniisussa
Inatsisartunut ilaasortaq Hans Enoksen, Siumut, ataatsimiititaliami sinniisussa

Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

UKA09-mi Inatsisartuni siullermeerinerup kingorna siunnersuut pineqartoq Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap misissorpaa Inatsisartullu aalajangiinnissaannut tunngavissamut ataatsimiititaliap tapeeqataassutaa matuma kinguliini saqqummiutissallugu.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnermini Kalaallit Nunaanni politiit suliaat pillugit ukiumoortumik nalunaarutini arlalippassuarni paasissutissanik ujaasivoq.

Aammattaaq ikiaroorartunik eqqussuineramik tuniniaanermillu politiit akiuiniarnerat pillugu politimesteriugallartoq aammalu politiit ikiaroorartulerisuisa pisortaat ataatsimiinnermi ataatsimiititaliamut ilisimatitsissuteqarput.

Nunatsinni ilanngaaserineramik akileraartarnermillu oqartussaasut ikiaroorartunik eqqussuineramik akiuiniarnerat paasisaqarfiginerujumallugu ilanngaaserineramik akileraartarnermillu oqartussaasuni atorfilittat peqatigalugit Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq ataatsimiinnermi tamanna pillugu nassuiaateqaqqullugu Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap qinnuiginnippoq.

Ataatsimiititaliap Savalimmiunut angalaneranut atatillugu Naalagaaffeqatitsinni tassani ikiaroonartumik ajornartorsiut aammalu tassunga atatillugu Savalimmiuni politiit suliniutaat pillugit Savalimmiuni politiit ataatsimiititaliamut ilisimatitsissuteqarput.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutit assingusut akuerineqarnerat taakkulu sunniutaat 2006¹-imi ukiuunerani ataatsimiinnermi siunnersuut tassunga assingusooq akuersissutigineqarsimammat aallaqqaasiullugu Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap eqqumaffigeqqussallugu pissutissaqarsorivoq. Naalakkersuisuusimasut akissuteqamminni ilaatigut ima allapput:

”Pinaveersaartitsineq atorerluisunullu suliniuteqarnerit naliliiffigeqqinneqarnissaat annertusarneqarnissaalu kiisalu ikiaroonartumik eqqussuinerup niuerutiginninnerullu nakkutigineqarnerisa annertusarneqarnissaat Naalakkersuisut sulissutigini alersarpaat. Eqqussuinnermi nakkutilliineq, Danmarkimi timmisartutigit umiarsuutigullu annissuivinni Kalaallit Nunaannilu timmisartoqarfinni umiarsulivinnilu pissaaq. Tamanna sulisut amerlisariaqarnerannik kinguneqassappat taamaaliornissaq Naalakkersuisut isumaginarumaarpaat, matumani aamma ilanngullugu politiit sulisussaat pineqartillugit danskit naalakkersuisuinut saaffiginnikkut”.

Taamani Naalakkersuisuusut nakkutilliineq annertunerusoq anguniarlugu danskit naalakkersuisuinik isumaqatiginninni arnerisa inernerinik Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliaq ilisimasaqanngilaq.

Taamaattorli 2006-imi ukiukkut ataatsimiinnermi aalajangiiffigisassatut siunnersuutip akuersissutiginninnerani akuersissutigineqareneranilu Kalaallit Nunaanni ikiaroonartumik pinerluuteqarnerup annertussusaata ineriartornera aammalu politiit tamatuminnga akiuiniarnerat pillugit nassuiaammik ataatsimiititaliaq tulluuttuni ilanngussaqarniarpoq.

Ilisimasat malillugit ikiaroonartoq sakkortoq nunami maani nassaassaanningajappoq. Arlalinguariaannarluni ilaatigut heroinimik, amfetaminimik kiisalu kokainimik arsaarinnissuteqartoqarsimavoq, taamaattorli taakku ima annertutiginatik Kalaallit Nunaanni ikiaroonartunik sakkortuunik niuerfissaqarnissaa ilimanaateqarani. Taamaalilluni Kalaallit Nunaanni ikiaroonartoq niuerutigineqartoq tassaaneruvoq hash.

Ukiuni kingulliunerusuni nunami maani hashimik arsaarinnissutit ineriartorsimanerat takussutissiami matuma kingulianiittumi ersersinneqarpoq:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kg	63	68	72	58	48	43	183

Soorlu takuneqarsinnaasoq ukiuni kingullerni hashi arsaarinnissutigineqartoq annikilliarorsimavoq. Taamaattorli hashimik 180 kg sinnerlugu annertussusilimmik arsaarinniffiulluni ukioq 2009 annertunerpaamik arsaarinniffiuvoq. Hashi 118 kg-mik oqimaassusilik tingerlaasersorluni angallammi toqqorneqarsimasooq nassaarineqarmat tamatumunnga pissutaqataavoq.

¹ UKIU 2006/95: Ikiaroonartut anngiortumik nunatsinnut eqqussorneqarnerisa millisarnissaat siunertaralugu sulinerup annertusarneqarnissaanik Danskit naalakkersuisuinut isumaqatigiissuteqarniarnissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Kalaallit Nunaanni arsaarinnissutit nunamit annissiffimmit, assersuutigalugu Kasturpip mittarfiani kiisalu Ålborgimi arsaarinnissutinik ilaqarput.

Haship anngiortumik nunatsinnut eqqunneqartup ilaa qanoq annertutigisoq politiinit ilanngaaserinermillu oqartussaasunit arsaarinnissutigineqartarnerisooq soorunami qularnaatsumik oqaatigineqarsinnaanngilaq. Tikkuussisorli pitsaasoq tassaavoq haship aqqusinermi tuniniarneqarnermini akia. Niuffaffimmi hashi tuniniarneqartoq minneruppat taava akia qaffattarpoq. 1999-imi politiit ukiumoortumik nalunaarusiaanni ilaatigut allassimavoq ukiup naanerani gramimut akiata allaat 2.000 kr. angusimagaa. Nuummi tuniniaanermi akiusoq gramimut ataatsimut 500-700 kr.-iusoq, nunatsinnilu sumiiffinni allani annertunerujussuusinnaasoq politiit Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliamut paasissutissiissutigaat. Taamaattorli akiusoq – Nuummi nunatsinnilu sumiiffinni allani – nikerarsinnaavoq, tamannalu assersuutigalugu politiit arsaarinnittarnerisa kingunerisaanik eqqussukkat aalaakkaanngitsuunerannut takussutissaavoq.

Ukiuni kingulliunerusuni nunatsinni hashimik tuniniaanermi aningaasat isertitat arsaarinnissutigineqarsimasut ataani takussutissiami ersersinneqarput:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Millioner kr.	?	2,8	4,5	2,7	3,4	3,9	2,2

Haship arsaarinnissutigineqartup annertussusiata takutitsisuunera assigalugu hashimik nioqquteqarnermi aningaasat arsaarinnissutigineqartartut nunatsinni ikiaroorartumik pinerluuteqarnerup qanoq annertutigineranut aammalu politiit suliniarnerisa sunniuteqarneranut² takussutissaapput.

Aamma tamanna atuuppoq ikiaroorartut pillugit inatsisinik unioqutitsinerit amerlassusaasa nalunaarsorneqarnerini:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Unioqutitsinerit amerlassusaat	433	545	413	477	550	551

Kalaallit Nunaanni hashimik anngiortumik eqqussuinermi hashimillu tuniniaanermi ajornartorsiutit pillugit misissueqqissaarneq Kalaallit Nunaanni politiit naalagaaffiup politiivi suleqatigalugit 1992-93-imili ingerlappaat. Misissueqqissaarneq ima periuseqarnissamik kinguneqarpoq:

² Aammattaaq kisitsisit ersersippaat Kalaallit Nunaanni hashimik tuniniaanermi aningaasanik qanoq annertutigisumik kaaviiartitsisoqarsimanersoq. Politiit paasiniaasarnernit ilisimavarput Kalaallit Nunaanni hashimik tuniniaanermi iluanaarutit ilarpasui, Danmarkimi tunuliaqutaasut iluanaarutaattut hashimillu pisiniaqqinnissamut akiliutissatut, nunatsinnit anninneqartartut.

- Aqqusinerni imerniartarfinnilu il.il. nakkutilliinerup annertusineratigut hashimik tuniniaanerup ersiinnartup akiorniarneqarnera
- Tunuliaqutaasunik akunnermiliuttunillu nakkutilliineq paasiniaanerlu
- Politeeqarfinnut tamanut atuuttumik Nuup politiivisa ataani ataqatigiissaarisunik pilersitsineq
- Politeeqarfinni anginerusuni politiini attaveqaataasussanik pilersitsineq
- Ikiaroomartoq pillugu paasiniaasarneq pillugu pikkorissartitsineq
- Politiit kiisalu Kalaallit Nunaani, Danmarkimi, Savalimmiuni aammalu Islandimi ilanngaaserinermik oqartussaasut akornanni suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa
- Piumaneqarnerata annikillisinneqarnissaa siunertaralugu pinaveersaartitsisunik suliaassarfiit akimorlugit suleqatigiissitani peqataasarnissaq

Tamatumunnga naapertuuttumik immikkut paasiniaasartunik (ikiaroomartulerisunik) politimestereqarfiup ataani 1997-imi pilersitsisoqarpoq. Ikiaroomartulerisut Nuummi inissisimapput, nunali tamakkerlugu atuullutik. Ilaatigut ikiaroomartumik suliaasat anginerusut suleqatigiinnit paasiniaavigineqartarput aammalu nunap immikkoortuini politeeqarfinni paasiniaanermik ikiuuttarlutik.

Ikiaroomartoq pillugu nunatsinni tamani pissutsit pillugit paasissutissat qanoq ittulluunniit ikiaroomartulerisunit katersorneqarlutillu nalunaarsorneqartarput, paasissutissallu taakku naalagaaffiup politiivisa nuna tamakkerlugu paasiniaanermut qullersaqarfianut ingerlateqqinneqartarput, tamatumalu kingorna ikiaroomartumik pinerluutinik paasiniaanermi siunertaqartumik atorneqartarlutik.

Politiit qimmii:

Politiit marlunnik assigiinngitsunik immikkut sungiusakkanik qimmeqarput politiit ikiaroomartoq pillugu akiuiniarneranni atorneqartartunik: nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermi qimmit (hashimik ujaasinissamut akuerisaasut) kiisalu qimmit ikiaroomartunik ujaasisartut (hashimik kiisalu ikiaroomartunik allanik ujaasinissamut akuerisaasut).

Politeeqarfiit Kangerlussuup Narsarsuullu mittarfiinut akisussaasut kiisalu Nuummi ikiaroomartulerisut qimmimik ikiaroomartumik ujaasisartumik tamarmik ataatsimik peqarnissaat politiit anguniartuarpaat.

Qimminik nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermi aamma ikiaroomartunik allanik ujaasinermi atugassatut akuerisaasunik Kalaallit Nunaanni politiit ukiuni kingullerni qassinik peqarnersut takussutissiami matuma kingulianiittumi takutinneqarpoq.

Takussutissiami aammattaaq takuneqarsinnaapput hashimik ikiaroorartumillu ujaasinerit ukiuni pineqartuni qimminit peqataaffigineqartut amerlassusaat.

2003	Nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermit qimmit pingasut Ikiaroorartunik ujaasisartoq qimmeq ataaseq	Ujaasinerit 136-it
2004	Nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermit qimmit tallimat Ikiaroorartunik ujaasisartoq qimmeq ataaseq	Ujaasinerit 309-it
2005	Nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermit qimmit aqqanillit Ikiaroorartunik ujaasisartoq qimmeq ataaseq	Ujaasinerit 440-it
2006	Nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermit qimmit arfineq marluk Ikiaroorartunik ujaasisartoq qimmeq ataaseq	Ujaasinerit 439-it
2007	Ilisimatitsissutigineqanngillat	Ujaasinerit 434-it
2008	Ilisimatitsissutigineqanngillat	Ujaasinerit 466-it

Politeeqarfiit Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu mittarfinnik akisussaasut kiisalu Nuummi ikiaroorartulerisut tamarmik qimmimik ikiaroorartumik ujaasisartumik immikkut peqarnissaannik anguniakkap piviusunngortinnissaanut politiit pisariaqartinneqartunik (pingaartumik ukiuni 2003-2006-imi) sulisussaqaarsimanngitsut takussutissiami takuneqarsinnaavoq.

Aammattaaq takussutissiami erserpoq qimmit nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermit atorineqartartut ukiuni 2003-mit 2005-imut amerleriarsimasut, tamatumalu kingorna 2006-imi kingumut ikileriarsimasut, 2003-mili amerlassutsiminnut naleqqiullugu marloriaaterpiannorsimasut.

Piffissami 2003-mit 2005-imut qimmit amerleriarnertat ujaasinerit amerleriarnernut takussutissaavoq. Politiilli 2005-imi qimmiisa 2/3-liinnaannik politiit 2006-imi qimmeqaraluartut 2005-imi 2006-imilu ujaasinerit amerlaqatigiingajannerat maluginiagassaavoq. 2005-imi qimmit amerlinerat tamakkiisumik atorluarnarlugu mandetiiminik pisariaqartinneqartunik politiit immikkoortitsisinnaasimannginnerat tamatumunnga nassuiaataasinnaavoq.

Piffissami 2005-imit 2008-mut ujaasinerit ukiumut aalakkaalluinnarlutik 450-it missaaniissimapput. Taakku 2003-mut sanilliullugit pingasoriaat sinnerlugu amerlanerupput. Taamaalilluni 2004-2005-imit siumullu politiit ikiaroorartumik akiuiniarnertat ilaata taassuma malunnangaatsiartumik nukittorsarneqarsimanera kisitsisit uppersarsinnaagunarpaat.

Tamatuma saniatigut qimmit ikiaroorartumik sakkortunermik ujarlersinnaallutik akuerisaasut pingasut politiit ullumikkut pigigaat (ukiunut 2003-2006-inut sanilliullugu

marlunnik amerlanerit), akerlianillu nalinginnaasumik nakkutilliinermi hashimillu ujaasinermi qimmit sisamaannaat politiit ullumikkut atugarigaat politiit Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliamik ataatsimeeqateqarnerminni paasissutissiissutigaaat. Nalinginnaasumik nakkutilliinermi aamma hashimik ujaasinermi qimmit allat pingasut maanna ilinniartinneqarput aammalu ukiup tulluuttup ingerlanerani allat marluk pissarsiarineqassapput ilinniartinneqarlutillu.

Ataatsimut isigalugu qimmit politiit sulineranni atorneqartut aammalu hashimik ikiaroorartumillu ujaasisussatut akuerineqartut siunissami qulinik-aqqaneq marlunnik aalajangersimasumik amerlassuseqartiinnarneqarnissaat politiinit sulissutiginiarneqarpoq. Taamaalilluni qimmit atorneqartussat amerlissutaat tamakkiisumik atorluarniarlugit mandetiimit atorfissaqartinneqartut politiinit atorneqarsinnaanersut apeqqutaatillugu ukiuni aggersuni ujaasinerit amerlinissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Ikiaroorartulerisut inuttalersugaanerat:

Ukiuni kingullerni ikiaroorartulerisut inuttalersugaanerat takussutissiami ersersinneqarpoq:

2003	Ulluinnarni aqutsisoq politiit ilinniagaqarsimasoq ataaseq Politiit ilinniagaqarsimasoq suleqataasoq ataaseq Vicekriminalkommissæri DK-imeersoq ataaseq (ukiup qiteqqunnerani aatsaat suleqatigiinnut ikkuttoq)
2004	Vicekriminalkommissæri DK-imeersoq ataaseq Politiassistentit nunatsinneersut marluk (aappaa suleqatigiinnut ilannguppoq aatsaat ukiup qiteqqunnerani)
2005	Kriminalassistenti DK-imeersoq ataaseq Politiassistentit nunatsinneersut pingasut (ataaserli suleqatigiinnut ilannguppoq aatsaat ukiup qiteqqunnerani)
2006	Kriminalassistenti DK-imeersoq ataaseq Politiassistentit nunatsinneersut pingasut
2007	Kriminalassistenti DK-imeersoq ataaseq Politiassistentit nunatsinneersut pingasut
2008	Kriminalassistenti DK-imeersoq ataaseq Politiassistentit nunatsinneersut pingasut

Takuneqarsinnaasutut ikiaroorartulerisuni sulisut 2005-imi august aallarnerfigalugu amerlineqarput. Taamaalilluni ikiaroorartulerisut 2005-imiilli sisamaapput. Politiit paasissutissiinerat malillugu sulit taama amerlassuseqarput.

Ikiaroorartulerisulli Kalaallit Nunaanni killeqarfinnik pingaarnertut aamma nakkutilliiisussaataapput. Schengenimut suleqatigiinnermut atatillugu angalasut nunanit allanit iserniartut aniniartullu Schengenimut suleqatigiinnermut ilaanngitsut isernermi anermilu nakkutillivigineqartassapput. Ingammik aasaanerani umiarsuit takornariartaatit amerligaluttuinnartut Kalaallit Nunaannut tikittalernerat pissutaalluni ikiaroorartulerisut sulinerikkut tatineqarnerat annertuseriarsimavoq.

Ikiaroonartumik pinerluuteqarnerit akiorniarnerni suliniutit nukittorsarneqarnissaannut politiit periarfissaat pillugu danskit naalakkersuisuinik oqaloqateqarsinnaanermi tamatuma ilanngunneqarnissaa isumaliutigeqqullugu Naalakkersuisut Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliamit kaammattorneqarput.

Kalaallit Nunaannut ikiaroonartunik anngiortumik eqqussuinerup siunertaqarluartumik nakkutilliiviginiarnerni Kalaallit Nunaanni Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmik, Danmarkimi SKAT-imik aamma Københavnip Kastrupimi mittarfianik suleqateqarneq annertusineqarsimasoq Kalaallit Nunaanni Politiit Naalakkersuisunut ilisimatitsissutigaat, soorluttaaq inunnik nassiussanillu Kalaallit Nunaannukartunik nakkutilliineq pillugu Ålborgimi Københavnilu mittarfiit suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarfigineqarsimasut kiisalu ikiaroonartulerisut suliaat ingerlaavartumik annertusarneqartut. (Naalakkersuisut akissuteqataannit matumani issuaasoqarpoq).

Ataatsimiititaliamit tamanna ajunngilluinnartutut isigineqarpoq. Paasissutissarli taanna 2005-imilli politiit ukiumoortumik suliarninnik nalunaarusiortarneranni ilanngunneqartarsimasoq Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Taamaalilluni suleqatigiinnerup annertusineqarnera 2006-imi Inatsisartut ukiumoortumik ataatsimiinneranni Inatsisartut isumaqatigiinniarnerninni Naalakkersuisunut pisussaaffiliinerannik aallaaveqartutut naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

Aammattaaq 2006-imi imaluunniit ukiuni tulluuttuni politiit ikiaroonartulerisuisa ikiaroonartoq pillugu suliniutaasa nukittorsarneqarsimanerannut ukiumoortumik hashimik ikiaroonartunillu ujaasinerit amerlassusiat imaluunniit politiit ikiaroonartulerisuisa inuttaqarniarnerisa ineriartorsimanerat uppersaannngillat.

Imaanngilarli suliassaqaqfinni arlalinni politiit ikiaroonartumik akiuiniarnerat nukittorsarneqarsimanngitsoq – aammalumi suliassaqaqfinni ikinnerpaamik ataatsimi nukittorsaasoqarpoq: Qimmit hashiinnaanngitsumik aammali ikiaroonartunik allanik ujaasinissamut akuerineqarsimasut – oqaatigineqareersutut – maanna pingasunngortillugit amerlineqarput aammalu qimmit hashimik ikiaroonartumillu ujaasinissamut akuerineqartut politiit sulineranni atorneqartut ataatsimut amerlassusiat ukiup ataatsip ingerlanerani 2005-imisut (ukioq annertunerpaamik arsaarinniffusoq) amerlatigilissapput.

Aamma suliassaqaqfinni allani politiit ikiaroonartumik akiuiniarnerat nukittorsarneqarsimasinnaavoq, aammalumi, naak nukissat killeqaraluartut minnerunngitsumik ukiuni qaangiuttuni ujaasineri arsaarinnissuteqarnermilu inernerit kusanartut politiit anguneqartut Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliamit iluarisimaarneqarput (nersorneqarlutillu).

Taamaattorli ikiaroonartumik akiuiniarnermi politiit suliaasa nukittorsarneqarnissaat pillugu danskit naalakkersuisuinik siunissami oqaloqatigiittarnerni suliniutit uppersarneqarsinnaasut aallaavigineqartarnissaasa kissaatiginartinneqarnera eqqumaffigeqqullugu Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut kaammattorpai.

Ikiaroorartumik eqqusuinermi nunatsinni ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut nakkutilliinermik suliaata naatsumik sammeneqarnera

Aalajangiiffigisassatut siunnersuummi saqqummiunneqartumi ikiaroorartumik tuniniaanermik atuinermillu akiuiniarnermi *politiit suleqatigiinnerat* kisimi pineqartoq Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliamit soorunami eqqumaffiginiarneqarpoq. Taamaakkaluartoq ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut eqqussukkanik nakkutilliinerannik politiit suliniutaat tapertalerneqarput. Taamaattumik tamatuma naatsumik nassuiaaviginissaanut tunngavissaqarsinnaavoq.

Nioqqutissanik eqqusuinermik, tassungalu ilanngullugu ikiaroorartunik inerteqqutaasunik eqqusuinermik aamma nakkutilliineq Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup isumagisaraa.

Ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut Mittarfeqarfinnik aammalu Post Greenlandimik isumaqatigiissuteqarput, tamatumani sulisut immikkut toqqarneqartut eqqussukkanik nakkutilliinissamut, tassunga ilanngullugu ikiaroorartumik nakkutilliinissamut piginnaatinneqarlutik.

Aammattaaq nioqqutissanik nakkutilliineq pillugu danskit naalakkersuisuisa Kalaallit Nunaannilu Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiissut 25. oktober 2004-meersoq naaportorlugu nunatsinni ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut danskit suleqatigaat. Isumaqatigiissuteqartut nioqqutissanik ilanngaasigassaataasunik akitsuusigassaataasunillu nakkutilliineq kiisalu nioqqutissanik eqquteqqusaanngitsunik, tassunga ilanngullugu ikiaroorartumik nakkutilliineq isumaqatigiissuteqartut suleqatigiissutigissagaat isumaqatigiissummi artikel 2-mi aalajangersarneqarpoq.

Kiisalu ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut politiit ingerlalluartumik suleqatigaat.

2008-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi allassimavoq ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasunut aningaasaliissutit 2007-imi amerlineqartut aammalu ilanngaaserisut pingasut qimmillu ikiaroorartumik ujarlertartut pingasut Qaqortumi, Sisimiuni Ilulissanilu inissinneqartut aningaasaliissutinut ilaatinneqartut. Tamatumani ikiaroorartumik eqqusuinermik nakkutilliinerup annertusineqarnissaanik Inatsisartut kissaataata piviusunngortinneqarnissaa siunertarineqarluni.

Taamaalinerani qimminik ikiaroorartumik ujarlertartunik marlunnik pingaartumik Nuummi atorneqartartunik aammali sinerissami suliniuteqarnermi atorneqartartunik Akileraartarnermut Pisortaqarfik peqarpoq. Taamaalilluni aningaasaliissutit amerlinerisigut ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut qimmiutaat ikiaroorartumik ujarlertartut katillugit tallimangorput, soorluttaaq Nuup avataani nakkutilliinerup annertuserujussuarneranut tamanna sunniuteqarsimassasoq.

Nunatsinni ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut qimmiutaat ikiaroorartumik ujarlertartut maanna sisamaapput, tallimaanissaannullu aningaasaliissuteqartoqarluni.

Oqartussaasut akornanni nakkutilliineq, sulisussanik atorluaaneq suleqatigiinnerlu sapinngisamik sunniuteqarlualersinnaaqullugit ikiaroonartumik unioqqutitsilluni eqquusuineramik nakkutilliineq qanoq aaqquissunneqarsinnaanersoq pillugu upernaap aasallu ingerlanerini danskit inatsisit atortinneqarnerannut ministeriannik danskillu akileraartarnermi ministeriannik oqaloqateqartarniarluni Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup ataatsimiititaliamut paasissutissiissutigaa.

Containerinut scannerummik angallanneqarsinnaasumik Kinami 25 mio. kr.-inik akilerlugu pisiamik danskit ilanngaaserineramik akileraartarnermillu oqartussaasui 2006-imiilli peqarput. Scannerut lastbiilinut ikkunneqarsimavoq, taamaalillunilu danskit tyskillu killeqarfiata Danmarkimilu umiarsualiviit assigiinngitsut akornanni ajornanngitsumik nuunneqartarsinnaalluni. Apeqqutit ilaat misissorneqalersaartoq tassaavoq containerinut scannerut taanna usinik Ålborgip umiasualivianit Kalaallit Nunaannut umiarsuamik angallanneqartussanik misissuineranut atorneqarsinnaassanersoq.

Qimmit ikiaroonartumik ujarlertartut amerlassusiannut atatillugu Naalakkersuisunut ilaasorta q paasissutissiivoq maanna aningaasaliissutit taamaatsillugit nunatsinni ilanngaaserineramik akileraartarnermillu oqartussaasut qimmit ikiaroonartumik ujarlertartut amerlisissinnaassanngikkaat, aningaasaliissutilli annertussusissaannut Inatsisartut politikikkut pingaarnersuisarneri apeqqutaajuaannassasut.

Tamatuma peqatigisaanik nunatsinni ilanngaaserineramik akileraartarnermillu oqartussaasut inatsisinik unioqqutitsilluni ikiaroonartumik eqquusuineramik nakkutilliinerannut aningaasaliissutit amerlinerisa sunniuteqarnissaannut politiit sulisussat pingaarnersuinerillu apeqqutaasinnaasut Naalakkersuisunut ilaasortap mianersoqqussutigaa.

Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap isumaliutai inassuteqaataalu

Ukiuni kingullerni hashimik arsaarinnissutit annertuut pillugit tusagassiorfiit nalunaarutigisartagaat pissutigalugit isumaqarnarsinnaavoq hashimik anngiortumik eqquusuineq annertooujussuarmik annertusiartortoq. Paasissutissalli pigineqartut taama inerniliinissamat immini tunngavissiiingillat, tassami tamatumunnga aamma pissutaasinnaammat politiit (aammalu ilanngaaserineramik akileraartarnermillu oqartussaasut) suliniuteqarnerisa sunniuteqarnerulernera.

Taamaakkaluartoq ukiuni kingullerni ikiaroonartut sakkortunerit Savalimmiumi nassaarineqartalersimanagerat tusarlugu ataatsimiititaliamit ernumanartoqartinneqarpoq, tassami Savalimmiumi ukiorpassuarni hashimik anngiortumik eqquusuineq kisingajammi Kalaallit Nunaannisulli ajornartorsiutaasarsimammat. Taama ineriartornermik Kalaallit Nunaata eqqorneqarnissaa ernummatigineqarsinnaavoq. Sulili taamaattoqannginnerata ikiaroonartunik sakkortunerit nunatsinnut eqquussuisoqarnissaata suli pinngitsoortissinnaanissaanut neriuuteqarnissaq tunngavissippaa. Minnerunngitsumillu ikiaroonartup sakkortunerup navianartorsiortitsinerata eqqumaffiginissaanut tunngavissaqarpoq. Tamanna tunngavigalugu qimmit ikiaroonartunik ujarlertartut akuerineqarsimasut politiit sulineranni atorneqartartut amerlisimanagerat ataatsimiititaliamit nuannaarutigineqartariaqarpoq.

Aammattaaq Kalaallit Nunaanni politiit Danmarkimi politiit ikiorneqarnertik Kalaallit Nunaanni politiit annertuumik iluarisimaaraat ataatsimiititaliap tusaramiuk nuannaarutigaa. Naalagaaffiup politiivini aammalu Danmarkimi politeeqarfinnik ataasiakkaanik suleqateqarnerit pitsaasorujussuusutut taaneqarput. Kalaallit Nunaanni politiit ikiorneqarnissamik saaffiginnissutaat tigulluarneqartarput, soorluttaa ikiaroonartumik ujarlernerimi naalagaaffiup sinnerani politiit Kalaallit Nunaannut attaveqartarnissaq annertuumik eqqumaffigaa. Aamma Danmarkimi nunatsinnilu ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasunik, Kangilinnguanik allarpassuarnillu suleqateqarneq ingerlalluartorujussuurtut oqaatigineqarpoq.

Taamaattorli ikiaroonartunik eqqusuinermik akiuiniarneq politiit kisimik ingerlassinnaanngilaat.

Taamaattumik danskit akileraartarnermut ministeriannik aammalu danskit inatsisit atortinneqarnerannut ministeriannik oqaloqateqarnerit aqutugalugit nunatsinni ilanngaaserinermik akileraartarnermillu oqartussaasut suliniutaasa nukittorsarneqarnissaannut periarfissanik Aningaasaqarnermut Naalackersuisup ujarlerniarnera ataatsimiititaliamit nuannaarutigineqarpoq.

Aammattaaq tunup anngiortumik eqqusuinermik isaatitsivittut atorniarneqarsinnaanera Naalackersuisunit eqqumaffigineqaqullugu ataatsimiititaliaq kaammattuivoq.

Kiisalu puigorneqassanngilaq – soorlumi aamma tamanna Naalackersuisunit Inatsisartunillu siusinnerusukkat erseqqissaatigineqartareersoq – nunatsinni hashimik pinerluuteqartarnerit akiorniarnerni hashimik atorneerluinermik pinaveersartitsineq katsorsaanerlu tunngavissaammata qitiusut pisariaqartullu.

Siuliani isumaliutigineqartut tunngavigalugit allannguutissatut siunnersuut imaattoq ataatsimiititaliamit isumaqatigiittumit saqqummiunneqarpoq.

Ilaatigut danskit naalackersuisuinik isumaqatigiinniarnert aqutugalugit nunatsinni ikiaroonartumik akiuiniarnep nukittorsarneqarnissaa suliniutigeqqullugu Naalackersuisut peqquneqarput.

Kingusinnerpaamik 2011-mi upernaakkut ataatsimiinnissaq sioqqullugu killiffik pillugu nassuiaammik tigusaqarnissani ataatsimiititaliap kissaatigaa.

Taama oqaaseqaateqarluni Inatsisit Atortinneqarnerannut Ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Harald Bianco,
Siulittaasoq
Inuit Ataqatigiit

Isak Hammond
Inuit Ataqatigiit

Justus Hansen
Demokraatit

Aleqa Hammond
Siumut

Hans Enoksen
Siumut